

Archívumunkból

Magyar örmények!

A hazai örménység egyetemessége és a nemzeti kultúra érdekében szózatom van hozzátok. Szeretettel kérlek, hallgassatok meg jóakarattal!

Szinte négy éve már, hogy gyászoljuk *Szongott Kristóf*-ot. Elég idő ahhoz, hogy a magyar örmények legjobbjai mélyen érezzék *Szongott Armeniájának* nem pótolható hiányát.

Az Armenia, a prófétaí rajongású és lázas tevékenységű *Szongott Kristóf* alkotása és lankadatlan áldozó munkája, két évtizeden át az egyetlen látható kapocs, az egyedüli közös intézmény volt a magyar örmények közt. Nagy célokat szolgált, nagy feladatokat teljesített. Első sorban hangos tanúbizonysága volt örményeink példás és feltétlen magyar hazafiságának. A hazai örménység emlékezetes múltjának feltárásával, az örmény hagyomány ápolásával, a hajdan dicső és most is bámulatos életerejű örmény nemzet ismeretetésével felélesztette és ébren tartotta örményeink romlatlan részében a már-már elhalványult faji érzetet és tudatot, megszilárdította az ősi erényeket, és elismert igazsággá propagálta azt aényt, hogy a jó örmény a legjobb magyar. Tette mindezt erős katolikus szellemben és abban a tudatban, hogy a mély vallásosság az örmény jelleg lényeges vonása.

Az Armenia két évtizeden át melegágya volt a hazában minden csiraképes örmény eszmének. Innen sarjadztak ki örmény intézmények. Körübe sorakoztak a hazai örménység vezetői, az örmény rítusú egyháznak, az immár egyedüli igazán örmény intézménynek vezérférfiai, a tudomány, a politika, a társadalmi élet örmény

irányadói és tényezői. E szerény vetésből életreméltó eszmék keltek ki s kértek eget. Nagy koncepciók érlelődtek a megvalósulás felé. Nagycélú intézmények voltak alakulóban. Derengett a magyar-örmény renaissance hajnala.

De *Szongott Kristóf* nem élte meg a napkeltét. A munka láza felemésztette a szervezetet. A porhüvely összeomlott. És elapadt az ő szellemének élő forrásából táplálkozó Armenia.

Pedig talán soha sem volt nagyobb szükség reá, mint most. Forrongásban van a kis magyar-örmény kozmosz. S most nemcsak rajongó ábrándok szövéséről van szó, hanem reális tervek megvalósításáról, megalapozott örmény intézmények kialakulásáról. Mélyre és messzeható nagy kérdések vannak napirenden. Az egész magyar örménység megmentése és ezzel a legmagyarabb, legmegbízhatóbb magyar elemnek, s a nemzeti kultúra egyik legérdekesebb és legértékesebb árnyalatának, kelet felé irányuló történeti hivatásunk leghivatottabb médiumának fenntartása... Meglevő örmény intézményeink szilárdítása és eredeti jellegük kidomborítása. A szerves fejlődés követelte új intézmények megteremtése. Az örmény múzeumnak, mint a hazai örmény hagyomány letéteményesének és a világörménység részéről a magyar nemzeti kultúra oltárára leteendő örök hálaáldozatnak fejlesztése és betetőzése. A magyar-örmény irodalom és tudomány ápolása. És a fontos és sürgős közügyeknek még egész hosszú sorozata.

A hazai napi sajtó és különösen az örmény lakta helyek lapjai állandó

figyelemmel vannak az örmény ügyek iránt és sok jóakarattal tárgyalják azokat. De ezen lapokat hirtelenül és nyomtalanul elfújja az idő, mint az őszi szél a fa leveleket. Mindenik csak a maga szűk körében kelthet momentán érdeklődést... Állandó, biztos programmá, feltétlenül tárgyilagos, komoly irányú, irodalmi és tudományos színvonalú folyóíratra van szükség, amely beható tanulmány alapján tárgyalja a nagy eszmekört, amely eljut minden illetékes tényező kezébe, amely kötetekbe gyűjtve maradandó értékű tárháza legyen a múlt emlékeinek, a jelen tudatos, szerves munkájának és a jövő biztosításának...

A magyar-örménység vezető tényezőinek, kiválóinak, azon lelkeseknek, akikből még nem halt ki az örmény érzet és tudat, akik vallják, hogy a magyar-örményre szüksége van e hazának és különösen az erdélyi magyarságnak, erkölcsi kötelességök, hogy ne engedjék elenyészni az Armeniát és nagy feladatait. Lehetetlen, hogy azt, amit elbír a gyöngé és szegény Szongott Kristóf egymaga, azt ne bírná el nagy szellemi és anyagi erővel rendelkező örményeink összessége, illetőleg egy tette és némi áldozatra kész lelkes csoportja...

Szamosújvár, 1910. augusztus 28.

Dr. Herrmann Antal

(Rövidített, szerkesztett változat)

A Genocídium 103. évfordulója

A Budapesti Örmény Katolikus Plébánia méltó ünnepélyességgel emlékezett meg az örmény nép elleni 1915. április 24-én Izstanbulban beindult kegyetlenség sorozat napjáról.

Az örmény nyelvű szentmisét ministránsok és kórus közreműködésével, az izstanbuli Szent János templom plébánosa,

Vartan atya mutatta be, sok örmény katolikus és apostoli hívő jelenlétében. A szentmise után a Genocídium 100. évfordulójára elkészült, a templom külső falára elhelyezett keresztés-kőnél az örmény önkormányzatok, és civil szervezetek elhelyezték a kegyelet koszorúit.

Z A D

Vahán atya

Koszorúzás a dunaparti kőkeresztnél: Szongoth Gábor és Zakariás Antal Dirán